

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2010 • ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 38 • ΕΤΟΣ 38

- 12 Σεπτεμβρίου, 2500 χρόνια από τη μάχη του Μαραθώνα. Η μόνη εκδήλωση ανήμερα της επετείου της μάχης. Ας είμαστε όλοι εκεί.
- Μνημεία υπό απειλή: νέο πρόγραμμα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
- Ημερίδες στο Αιγαίο: ευαισθητοποιώντας τους κατοίκους των νησιωτικών περιοχών
- Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μαραθώνας 2500 χρόνια μετά

12 Σεπτεμβρίου 2010, 19.30

Ανήμερα της μάχης θα περπατήσουμε στον Τύμβο,
να ξαναζήσουμε την Ιστορία. Έλα με τους φίλους σου.

Με τους: Λευτέρη Βογιατζή, Λυδία Κονιόρδου
Καλλιτεχνική επιμέλεια: Λυδία Καρρά

- 3 Μνημεία και μνήμες
- 4 Ποιο θα είναι το μέλλον του Πύργου της Αγίας Μαρίας;
- 5 Νέο πρόγραμμα της Ελληνικής Εταιρείας Καταγραφή των μνημείων που απειλούνται
- 6 Αστική ανάπτυξη: Πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης του χώρου
- 7 Ο δημόσιος χώρος της πόλης του αρχιτέκτονα-πολεοδόμου Ανδρέα Ν. Συμεών
- 8 Μαραθώνας 2500 χρόνια μετά
- 9 Τα μονοπάτια του πολιτισμού
- 10 Η προστασία του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος της Σκύρου
- 11 Ημερίδα στη Σύρο
- 12 « Πράσινη στέγη »
Βοηθήστε το περιβάλλον μας
- 13 Πρέσπα
- 14 Απολογισμός 2009 - Προϋπολογισμός 2010
- 15 Πρόσωπα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ 2010

Κυριακή 12 Σεπτεμβρίου 19.30	Μαραθώνας – Εορτασμός των 2500 χρόνων από τη μάχη του Μαραθώνα σε συνεργασία με το Δήμο Μαραθώνας	ΣΕΠΙ
Τετάρτη 22 Κυριακή 26 Σεπτεμβρίου	Εκδρομή στην Ιορδανία	
Οκτώβριος	Εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης στο Τατόι	ΣΕΠΙ – ΣΑΚ
Παρασκευή 3 Κυριακή 5 Δεκεμβρίου	Εορταγορά	ΣΕΠΙ

ΣΑΚ - Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς, ΣΕΠΙ - Συμβούλιο Επικοινωνίας, ΣΘΕΠ - Συμβούλιο Θεσμικού Πλαισίου, ΣΠΕ - Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ΣΦΥΠ - Συμβούλιο Φυσικού Περιβάλλοντος. Εκτός και αν αναγράφεται διαφορετικά, οι εκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα στους χώρους της ΕΕ, Τριπόδων 28, Πλάκα (σταθμός μετρό Ακρόπολη). Για επιβεβαίωση ημερομηνιών καλέστε στα τηλέφωνα: 210 32 25 245 & 210 32 26 693.

Φιλοπεριβαλλοντική και φορολογική μεταρρύθμιση

Ο Ευρωβουλευτής Κρίτων Αρσένης, υπεύθυνος παλαιότερα του Προγράμματος ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΙΓΑΙΟ, έρχεται με το άρθρο του στην ιστοσελίδα Protagon.gr «Πόση σύνταξη αλλά και για πόσους» να επισημάνει την αναγκαιότητα ριζικών αλλαγών σχετικά με τα χειμαζόμενα ασφαλιστικά ταμεία, τα οποία εξαρτώνται και από την τόνωση της απασχόλησης. «Μονόδρομος» γράφει «είναι η πράσινη ανάπτυξη που μπορεί να δημιουργήσει νέες θέσεις απασχόλησης σε βιώσιμες δραστηριότητες. Για να γίνει πράξη η περιβαλλοντική εξυγίανση των οικονομικών μας δραστηριοτήτων, χρειαζόμαστε κίνητρα και αντικίνητρα. Χρειαζόμαστε περιβαλλοντικούς φόρους σε επιβλαβείς για το περιβάλλον δραστηριότητες, τα έσοδα των οποίων θα χρησιμοποιηθούν για την υποστήριξη του ασφαλιστικού μας συστήματος μειώνοντας και τις εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών. Στη νέα πραγματικότητα στην οποία βρισκόμαστε δεν υπάρχουν μόνο ανυπέρβλητα αδιέξοδα. Υπάρχουν λύσεις, σαν την παραπάνω που πρότεινε η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού και θα τις βρούμε μόλις αλλάξουμε τρόπο σκέψης και για πρώτη φορά σχεδιάσουμε το μέλλον μας με προοπτική.»

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ μαζί με το σύλλογο οικολόγων Ύδρας «Η Υδραΐσα Φώκια» έχει προσφύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας εναντίον της Πράξης του Υπουργείου Πολιτισμού για την έγκριση της ανέγερσης κατοικιών σε οικόπεδο το οποίο βρίσκεται εντός των ορίων του οικισμού Ύδρας και ειδικότερα στη θέση «Αυλάκι». Εναντίον της προσφυγής έκανε παρέμβαση ο Δήμος Ύδρας. Η δίκη είχε ορισθεί για την 16η Ιουνίου 2010 αλλά αναβλήθηκε για το Νοέμβριο του 2010.

του Γιάννη Μιχαήλ | ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Μνημεία και μνήμες, άυλες και υλικές προσεγγίσεις της ιστορίας

‘Ολβιος όστις της Ιστορίας έσχεν μάθησιν

Ευριπίδης

Η μάθηση της ιστορίας μπορεί να ακολουθήσει δύο τρόπους, τον υλικό και τον άυλο. Ο υλικός προσφέρεται από τα μνημεία κάθε εποχής, δηλαδή κτήρια, έργα, υποδομές αλλά και από την αποθησαυρισμένη γνώση στα βιβλία και τις βιβλιοθήκες, τον τύπο ή σήμερα από τις πολυποικίλες μορφές του διαδικτύου. Ο άυλος αποτελείται κυρίως από μνήμες, τόσο τις συλλογικές, όσο και τις ιστορικές, όπως αυτές ζυμώνονται με τα ήθη και έθιμα, τις αναμνήσεις και διδαχές από γονιό σε παιδί, ή ακόμα όπως αυτές τροφοδοτούνται από τα αλληλένδετα τους μνημεία. Έτσι ο παλιός αθηνολάτρης κυρ Δημητράκης Καμπούρογλου καυτηριάζοντας τη ληστεία του αλήστου μνήμης Λόρδου Έλγιν, αναφέρει ότι «όλη η πόλις ήκουσε τα βράδια τον θρήνο των μαρμαρωμένων κοριτσιών που έκλαιγαν για την αρπαγή της αδελφής των. Πρώτα ακούστηκε μια βουή και έπειτα ένα κλάψιμο, με κάτι λόγια που έπιανε τον άνθρωπο τρεμούλα...». Η βεβήλωση του μνημείου γέννησε μια συγκινητική λαϊκή μνήμη, η οποία με τη σειρά της συνέβαλε στην παγκόσμια καταδίκη της κλοπής με πρώτο το Λόρδο Βύρωνα έως την πρόσφατη εθνική απαίτηση για επιστροφή των Ελγινείων στην πατρίδα τους.

Κατά πολύμορφους τρόπους οι μνήμες και τα μνημεία συνδέονται άρρηκτα με το

χώρο. Και εδώ αναβλύζει ένα ιδιότυπο ερώτημα όσον αφορά στη διαχείριση του χώρου. Πως αντιμετωπίζει ο χωροταξικός, ιδιαίτερα ο πολεοδομικός και ακόμη περισσότερο ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός τις μνήμες; Αποτελούν οι μνήμες μειονέκτημα ή πλεονεκτήματα για τη χωρική οργάνωση;

Η προστασία της πολιτισμικής κληρονομιάς είναι τόσο αρχαία όσο και ο άνθρωπος. Τα τεράστια αγάλματα στη Νήσο του Πάσχα, στημένα στην ακρογιαλιά έβλεπαν προς το εσωτερικό για να διατηρούν ζωντανές στους επιγενόμενους τις μνήμες των προγόνων. Σε περίπτωση σύρραξης, οι νικητές κατέρριπταν στη γη τα αγάλματα, έτσι ώστε να χανόντουσαν οι μνήμες του παρελθόντος.

Στις τελευταίες δεκαετίες η προστασία και η ανάδειξη των μνημών και των μνημείων έχει αποβεί μέγα μέλημα σε όλη τη γη, δεδομένων των πολυποικίλων απειλών από τη σύγχρονη εξέλιξη. Αν μέχρι τώρα η φροντίδα κατευθύνονταν προς τα μνημεία, σήμερα ο διεθνής προβληματισμός ανακαλύπτει και την ανάγκη της διατήρησης των μνημών. Ειδικότερα τίθεται το δύσκολο ερώτημα της ορθολογικής ένταξης των μνημών (και βέβαια μαζί με τα αλληλένδετα μνημεία) στον χωρικό σχεδιασμό, δηλαδή σκοπεύεται η πρακτική εξισορρόπηση του παρελθόντος, του παρόντος και του μέλλοντος.

Αναμφισβήτητο, το πρόβλημα που και αρχίζει να προσεγγίζεται σήμερα, είναι πρωτόγνωρο και πολύπλοκο, εφόσον επι-

διώκεται μια όσμωση του άυλου με το υλικό. Σχετικά με αυτά, σημειώνεται ότι η UNESCO η οποία πάντα στην πρωτοπορία, ενώ ασχολείται με την προστασία και την ανάδειξη του μνημείου εντάσσοντας τα στον κατάλογο της παγκόσμιας κληρονομιάς, πρόσφατα επιχειρεί το ίδιο και με άυλες μορφές πολιτισμού, δηλαδή παράδοσεις, ήθη, έθιμα, διάφορες μορφές τέχνης κ.ά.

Όπως είναι αυτονόητο, οι εν λόγω προβληματισμοί αποκτούν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την Αθήνα και την Ελλάδα, εφόσον στην αρχαιοελληνική, όσο και στην ελληνοχριστιανική παράδοση οι ιδέες, οι αξίες, τα ιδεώδη, με ένα λόγο τα άυλα, κατείχαν πάντοτε περισσότερη σημασία από τα υλικά, την τεχνική, τις κατασκευές.

Σε αυτή την πρωτοποριακή προσπάθεια η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ συμβάλλει κατά δύναμη με τη δική της προσπάθεια για προστασία και ανάδειξη της υλικής και άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς. Εκτός από τη μέριμνα για την προστασία, την αποκατάσταση και ανάδειξη από το 1972 ενός σεβαστού αριθμού υλικών αντικειμένων το Πρόγραμμα «Αειφόρο Αιγαίο» προωθεί διάφορες άυλες δράσεις, που σκοπούν στην προστασία και στην διάσωση όλων εκείνων των στοιχείων, που συνθέτουν το μεγάλο μωσαϊκό της ζωής στα αιγαιοπελαγίτικα νησιά με τον τεράστιο πλούτο των μνημών, των μνημείων και των ευαίσθητων μικροκλιμάτων. ■

Ποιο θα είναι το μέλλον του Πύργου της Αγίας Μαρίνας;

Λίγους μήνες μετά την κατάρρευση και άλλου μέρους του Πύργου της Αγίας Μαρίνας στην Κέα 4 βουλευτές καλούν τον Υπουργείο Πολιτισμού να πάρει άμεσα μέτρα για τη διάσωσή του.

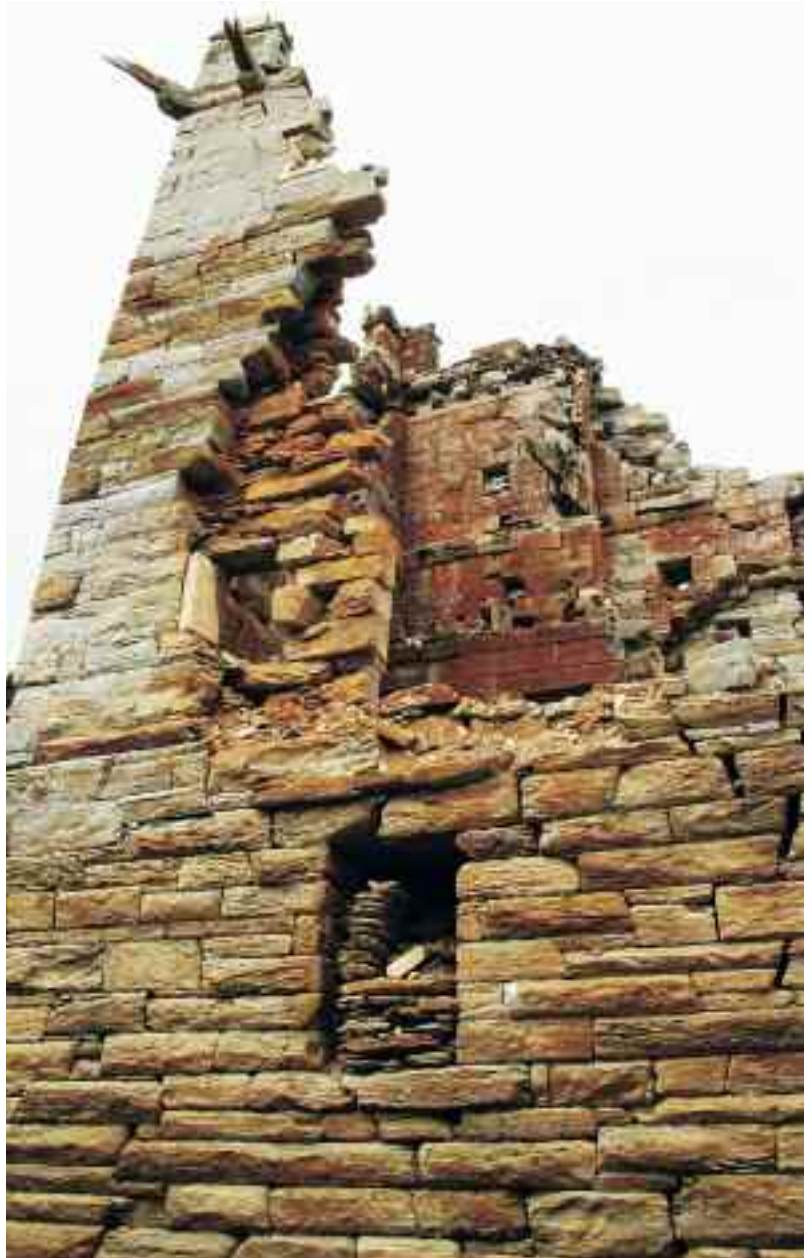
Κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στην αρχαιολογική και πολιτιστική αξία του πύργου, οι βουλευτές Φώτης Κουβέλης, Θανάσης Λεβέντης, Νίκος Τσουκάλης και Γρηγόρης Ψαριανός, κατέθεσαν ερώτηση προς τον Υπουργό Πολιτισμού στις 23.6.2010 απόσπασμα της οποίας ακολουθεί:

«Προτίθεσθε να προβείτε στις απαραίτητες ενέργειες, προκειμένου να διασωθεί ο Πύργος της Αγίας Μαρίνας στην Κέα, ο οποίος αποτελεί σύμβολο του νησιού και κομμάτι της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, και να αναλάβετε την άμεση τοποθέτηση ικριώματος;»

Απαντώντας στην ερώτηση των βουλευτών ο κ. Γερουλάνος δήλωσε:

Το Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού αναγνωρίζοντας τη σημασία του μνημείου, αλλά και την πολυπλοκότητα του ζητήματος, λειτουργεί ως επισπεύδον στην εκπόνηση του σχεδίου διάσωσης των μνημείων. Ήδη οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού βρίσκονται σε συνεργασία με την αρμόδια Διεύθυνση του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, ενώ στις 12 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε συντονιστική σύσκεψη για το θέμα υπό τη Γενική Γραμματέα του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού. ■

Συμβούλιο Επικοινωνίας

του Στέλιου Λεκάκη | ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ - ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Νέο πρόγραμμα της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Καταγραφή των μνημείων που απειλούνται

Μνημεία της Ελλάδας, που απειλούνται λόγω φυσικών φαινομένων, έλλειψη χρηματοδότησης, ανθρωπίνων παρεμβάσεων και παραλείψεων και ο τρόπος που μπορεί το κοινό να ενημερωθεί και να βοηθήσει στην προστασία τους, είναι το αντικείμενο του νέου προγράμματος του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, το οποίο εγκρίθηκε και χρηματοδοτείται από το «Ίδρυμα Α.Γ. Λεβέντης» και το «Ίδρυμα Σταύρος Σ. Νιάρχος».

Σε συνέχεια των προσπαθειών του ΣΑΚ από το 2008, για τη συγκέντρωση μνημείων, κυρίως από Εφορείες Βυζαντινών Αρχαιοτήτων, -για τα οποία ενώ υπάρχει μελέτη αποκατάστασης, δεν υφίσταται χρηματοδότηση- και την αναζήτηση ιδιωτικής χορηγίας, το ερευνητικό πρόγραμμα «Μνημεία υπό Απειλή» στοχεύει στη δημιουργία δυο διαδραστικών εργαλείων για τη μελέτη και τη βελτίωση των θεμάτων αξιολόγησης, ιεράρχησης προτεραιοτήτων, λήψης αποφάσεων και αποτελεσματικής κατεύθυνσης πόρων, σχετικά με την προστασία και τη διαχείριση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στην Ελλάδα.

Παράλληλα, προσβλέπει στην ευαισθητοποίηση και την ενεργητική συμμετοχή του κοινού σε όλες τις παραπάνω διαδικασίες. Το πρόγραμμα αποτελείται από δυο

Φωτογραφία: 22.05.2010: Ο πύργος της Αγίας Μαρίας στην Κέα, μετά την πρόσφατη κατάρρευση τμήματός του και το ευρύτερο περιβάλλον. Φωτογραφία: Στέλιος Λεκάκης.

σκέλη. Το πρώτο προβλέπει τη δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με στοιχεία και λεπτομέρειες μνημείων που απειλούνται και την ανάρτηση εφαρμογών της στο διαδίκτυο, προσιτές από όλες τις κοινωνικές ομάδες. Το δεύτερο εξειδικεύεται προς την πλευρά των χορηγών, και σχεδιάζει ένα εργαλείο καταχώρησης προτάσεων χρηματοδότησης. Το έργο έχει οριστεί να παραδοθεί τον Ιούνιο του 2011. ■

Ενδιαφερόμενοι/ες,
που θα ήθελαν να συμμετάσχουν
εθελοντικά στο πρόγραμμα,
μπορούν να επικοινωνήσουν
με το sak@ellinikietairia.gr
και το 210-3225245 εσωτ.3.

της Αλεξάνδρας Βλαντού | ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΑ - ΠΟΛΕΟΔΟΜΟΥ, ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ ΣΘΕΠ

Αστική ανάπτυξη: Πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης του χώρου

Πριν από ένα χρόνο περίπου η Ελληνική Εταιρεία μετείχε στη δημόσια διαβούλευση για το Σχέδιο Νόμου (ΣΝ) του νέου Ρυθμιστικού Σχεδίου Αττικής (ΡΣΑ). Με γραπτές θέσεις, προς το τότε ΥΠΕΧΩΔΕ, ζήτησε αναμόρφωση της συνολικής πρότασης ως προς την αντίληψη και φιλοσοφία σχεδιασμού. Εστιάστηκε, μεταξύ άλλων, στην αναγκαιότητα υιοθέτησης της πολιτικής αστικής ανάπτυξης, ως ικανής να δώσει απάντηση σε κρίσιμα ζητήματα, όπως: Αναβάθμιση υποβαθμισμένων περιοχών, με επανένταξή τους στις κρατούσες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες, ανακύκλωση του εδαφικού χώρου και ανάσχεση της εξάπλωσης αστικών χρήσεων, κάλυψη αναγκών, χωρίς άλλο τίμημα στα άθικτα ακόμα κομμάτια της Αττικής γης, εξοικονόμηση φυσικών πόρων και ενέργειας, πρόληψη κλιματικών αλλαγών, αναβάθμιση των πολιτιστικών πόρων και ανάδειξη της μοναδικής πολιτιστικής ακτινοβολίας που η Αθήνα μπορεί να ασκήσει διεθνώς.

Οι δηλώσεις της νέας πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (ΥΠΕΚΑ), για συνολική επανεξέταση του ΣΝ, καταλάγιασαν τις ανησυχίες μας. Και να πλέον που συγκεκριμένες πολιτικές επιλογές του ΥΠΕΚΑ κινούνται στην κατεύθυνση όσων η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ έκρινε ως αναγκαίες.

Στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΚΑ η αστική ανά-

πλαση κατέχει ιδιαίτερη θέση. Πληροφορούμεθα πως, για την αναβάθμιση του αστικού χώρου και αποτροπή της διάχυσης των επεκτάσεων, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην αστική ανάπτυξη, με συνολική θεώρηση των προβλημάτων και συντονισμένες δράσεις.

Με συνέντευξη τύπου της Υπουργού (12.5.2010) δημοσιοποιείται ο προγραμματισμός παρεμβάσεων στο «λαμπερό» και «σκοτεινό» πρόσωπο του κέντρου της Πρωτεύουσας: (α) Ενοποίηση του Ζαπτείου και του Εθνικού Κήπου με τον αρχαιολογικό χώρο του Ολυμπίου Διός. (β) Ανάπλαση της υποβαθμισμένης περιοχής «Γεράνι», δίπλα στην Ομόνοια, ύστερα από μελέτη της ανθρωπογεωγραφίας του χώρου. Από δημοσίευση στον τύπο (20/5) γνωστοποιείται η πρόθεση του ΥΠΕΚΑ να προχωρήσει σε επεμβάσεις αναβάθμισης στην φορτισμένη περιοχή του κέν-

τρου, γύρω από τη λαμπρή «Αθηναϊκή Τριλογία».

Η Ελληνική Εταιρεία επικροτεί τα σχέδια του ΥΠΕΚΑ, που στην τρέχουσα μάλιστα κοινωνική και οικονομική συγκυρία, αποτελούν μήνυμα αισιοδοξίας για ένα καλύτερο, βιώσιμο αύριο. Εύχεται και θέλει να πιστεύει ότι δεν θα μείνουν στα χαρτιά. Θα υλοποιηθούν και σταδιακά θα διευρυνθούν. Με δεδομένη την αποδοχή και στήριξη όσων ζουν και εργάζονται στην πόλη, η πραγματοποίηση δεν είναι ανέφικτη. Η εμπειρία της «Πλάκας» και του, μέχρι τώρα, προγράμματος ενοποίησης των αρχαιολογικών χώρων μπορούν να αξιοποιηθούν. Εφ' όσον υπάρξει πολιτική βούληση, με συνέχεια, συνέπεια και ορθολογική διαχείριση των χρηματικών πόρων, έστω των ελάχιστων που μπορούν να διατεθούν, είναι δυνατόν να υπάρξουν ορατά αποτελέσματα. ■

Η νέα έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας

Ο δημόσιος χώρος της πόλης

του αρχιτέκτονα-πολεοδόμου Ανδρέα Ν. Συμεών

Στο «**δημόσιο χώρο της πόλης**», ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα στην Ελλάδα του σήμερα αναφέρεται ο αρχιτέκτονας-πολεοδόμος Ανδρέας Ν. Συμεών στη νέα έκδοση της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού. Το πλούσια εικονογραφημένο βιβλίο αποτελεί μια συνοπτική ιστορική επισκόπηση της εξέλιξης του δημόσιου χώρου της πόλης στον ευρωπαϊκό χώρο και έγινε χάρη στη γενναιόδωρη χορηγία του Κοινωφελούς Ιδρύματος Ιωάννη Σ. Λάτση

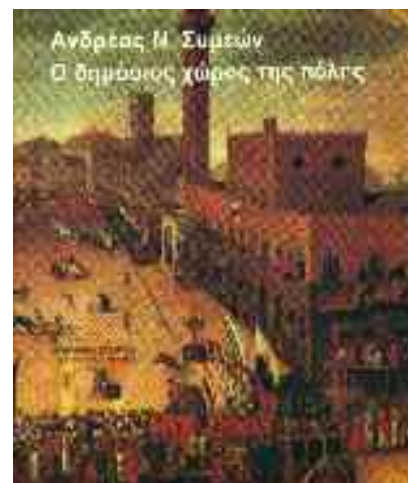
Ο δημόσιος χώρος της πόλης είναι στενά συνυφασμένος με τον πολιτισμό, αφού, διαχρονικά, αποτέλεσε το θέατρο για τα κοινωνικά και πολιτικά δρώμενα της πόλης και τόπο κατάθεσης της ιστορικής μνήμης. Γι' αυτό και είναι τόσο γοητευτική η ιστορική περιήγηση στο δημόσιο χώρο της πόλης και η διερεύνηση των συνθηκών, που, σε κάθε περίοδο, συνέβαλαν στη μορφοποίησή του. Το βιβλίο αυτό του αρχιτέκτονα-πολεοδόμου Ανδρέα Συμεών προσφέρει ένα πανόραμα των μεταμορφώσεων του δημόσιου χώρου της ευρωπαϊκής πόλης από το αρχαίο αθηναϊκό άστυ μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα. Εισαγωγικά, ο συγγραφέας αναφέρεται στη γένεση του δημόσιου χώρου την οποία ταυτίζει με την ίδια την εμφάνιση της πόλης, κατά τους προϊστορικούς χρόνους. Στη συνέχεια, περιγράφει τους διάφορους τρόπους με τους οποίους δημιουργείται ο δημόσιος χώρος της πόλης, όπως ο τονισμός του με ένα κατακόρυφο στοιχείο (οβελίσκος), η υπερύψωση σε σχέση με τον περιβάλλοντα χώρο (άνδηρο) ή ο ορισμός

του χώρου με την περιμετρική διάταξη κτιρίων ή άλλων αρχιτεκτονικών στοιχείων (πλατεία).

Σταθμό στην εξέλιξη της πόλης και του δημόσιου χώρου της αποτελεί το αθηναϊκό άστυ του 5ου π.Χ. αιώνα. Η οδός των Παναθηναίων είναι ο κορμός του δημόσιου χώρου και συνδέει τα δύο σημαντικότερα κέντρα της δημόσιας ζωής που είναι η Αγορά και η Ακρόπολη. Επόμενος σημαντικός σταθμός είναι η ελληνοιστική πόλη η οποία εισάγει τον πολεοδομικό σχεδιασμό. Σε αντίθεση με την προγενέστερη «φυσική» ή «οργανική» ανάπτυξη, η πόλη αναπτύσσεται τώρα βάσει ενός σχεδίου (συνήθως ιπποδάμειου) το οποίο ορίζει και το δημόσιο χώρο και καθοδηγεί τη μορφοποίησή του μέσα στους αιώνες.

Η συμβολή της αρχαίας Ρώμης πραγματοποιείται μέσω της ανάπτυξης χιλιάδων νέων πόλεων στην επικράτεια της Αυτοκρατορίας βάσει ενός τυπικού σχεδίου, αλλά και μέσω της ανάπτυξης της ίδιας της πρωτεύουσας όπου επικρατεί ένας κατακερματισμένος δημόσιος χώρος που δημιουργείται με τη συνάρθρωση επί μέρους εξειδικευμένων περιόχων συγκροτημάτων όπως φόρα, ιππόδρομοι, λουτρά.

Ο συγγραφέας περιγράφει διεξοδικά τη μεσαιωνική πόλη και το νέο τύπο δημόσιου χώρου που δημιουργείται με την οργανική ανάπτυξή της. Ο μεσαιώνας, μέσα από αργές, δύσκολες και επώδυνες αλλαγές πραγματοποιεί τη μετάβαση από τον αρχαίο στο νεωτερικό κόσμο της Αναγέννησης και κορυφαία επιτεύγματά του είναι ασφαλώς η

δημιουργία των ελεύθερων πόλεων της Ευρώπης και ο γοτθικός ρυθμός μέσω του οποίου αυτές μορφοποιήθηκαν.

Στη συνέχεια παρακολουθούμε την εμφάνιση της Αναγέννησης, τους τρόπους με τους οποίους αυτή παρεμβαίνει, αρχικά σημειακά, στη μεσαιωνική πόλη, όπως στη Φλωρεντία του 15ου αιώνα, για να καταλήξει στις τολμηρές παρεμβάσεις του Μπαρόκ το οποίο εισάγει μία νέα αισθητική του δημόσιου χώρου.

Τέλος, το βιβλίο του αρχιτέκτονα-πολεοδόμου Ανδρέα Συμεών, περιγράφει την εξέλιξη του δημόσιου χώρου σε τρεις πόλεις-πρωτεύουσες που ξεχωρίζουν για τη συμβολή τους στην αποκρυστάλλωση της εικόνας της ευρωπαϊκής πόλης, δηλαδή στη Ρώμη, το Παρίσι και το Λονδίνο. ■

Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Το βιβλίο διατίθεται στα γραφεία της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, Τριπόδων 28, Πλάκα (τιμή: 18 ευρώ)

Μαραθώνας 2500 χρόνια μετά

Στις 12 Σεπτεμβρίου, πριν 2500 χρόνια μια χούφτα Έλληνες, αγωνιζόμενοι για τη Δημοκρατία, κατόρθωσαν σε πείσμα όλων των προγνώστικων, να κατατροπώσουν την πανίσχυρη δύναμη της Περσικής Αυτοκρατορίας. Μια νίκη που έγινε θρύλος για τους Έλληνες, και λειτούργησε πάντα ως πηγή έμπνευσης και δύναμης στους κλυδωνισμούς που τους επεφύλασσε η ιστορία. Θρύλος όμως έγινε και για άλλους λαούς, εμπνέοντας καλλιτέχνες και δημιουργούς ανά τους αιώνες. Δεν είναι τυχαίο ότι σήμερα, εμπνευσμένοι από τον άθλο του Φειδιππίδη, οργανώνονται εκατοντάδες Μαραθώνιοι κάθε χρόνο, σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης.

Σήμερα η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ και ο Δήμος Μαραθώνος θέτουν ως μακροπρόθεσμο στόχο τη σταδιακή αποκατάσταση του τραυματισμένου ιστορικού τοπίου, που θα εδραιώσει τον Μαραθώνα ως τόπο προορισμού για επισκέπτες Έλληνες και ξένους, ενός τοπίου με την ιδιαίτερη φύση, τον μεγαλύτερο Αττικό βιότοπο, τον σπάνιο πευκώνα, την παραλία με τις αμμοθίνες, στοιχεία που αναφέρονται από την εποχή του Αισχύλου. Πολλά πρέπει να γίνουν. Ξεκινάμε φέτος, με δράσεις που θα μείνουν για χρόνια στον τόπο .

Σε συνεργασία με το Δήμο Μαραθώνος, διαμορφώνουμε μια σειρά πολιτιστικών διαδρόμων για πεζούς και ποδηλάτες

Τα μονοπάτια του πολιτισμού

με την υποστήριξη του Ιδρύματος Α.Γ. Λεβέντη

12 Σεπτεμβρίου 2010, 19.30 Ανήμερα της μάχης θα περπατήσουμε στον Τύμβο, να ξαναζήσουμε την Ιστορία

Για πρώτη φορά ο επισκέπτης με την βοήθεια σηματοδοτημένων διαδρομών θα μπορεί να περιπλανηθεί στον χώρο, σε διαδρομές που ενώνουν μνημεία του πολιτισμού, τον Τύμβο, το Τρόπαιο, τα Αρχαία Λατομεία, τον Πευκώνα, την εκκλησία Μεσοσπορίτισσα, το Ιερό των Αιγυπτίων θεών, τη Μακαρία Πηγή, κλπ. Σύμβουλοί μας στο σχέδιο αυτό οι διακεκριμένοι αρχαιολόγοι: ο Ακαδημαϊκός κ. Βασίλειος Πετράκος και ο κ. Γιώργος Σταϊνχάουερ. Προσβλέπουμε σε στενή συνεργασία με την αρμόδια εφορία αρχαιοτήτων, Β' ΕΠΚΑ του Υπουργείου Πολιτισμού.

Οι διαδρομές αυτές θα γίνουν διαθέσιμες σε διαδικτυακούς τόπους διεθνώς, και θα εγκαινιάσουν έναν πολιτιστικό τουρισμό, που **στα πλαίσια της ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ** θα μπορεί να καταστεί ευεργετικός για τους κατοίκους της περιοχής.

12 Σεπτεμβρίου 2010, 19.30

Η δράση της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ επιλέχθηκε για την επέτειο της ιστορικής μάχης. Ανήμερα της μεγάλης μάχης θα περπατήσουμε στον Τύμβο, να ξαναζήσουμε την ιστορία. Ο αρχαιοελληνικός ήχος των αυλών, ίδιος στο πέρασμα του χρόνου, θα μας συνοδεύει. Κυκλώνοντας τον Τύμβο θα κάτσουμε στο χορτάρι που τον περιβάλλει ήσυχα για λίγα λεπτά. Στη συνέχεια δημοφιλείς ηθοποιοί θα διαβάσουν από τον Ηρόδοτο και άλλα αρχαία κείμενα την περιγραφή της Μάχης. Έχουν ήδη δεχθεί να συμμετάσχουν οι **Λυδία Κονιόρδου** και **Λευτέρης**

Βογιατζής. Η μουσική παρέμβαση είναι του **Νίκου Ξανθούλη**, με αρχαία λύρα, αρχαία ελληνική σάλπιγγα και αυλό. Θα συμμετάσχει επίσης ο μουσικός **Χάρης Λαμπράκης**, στο ney (αρχαίο πνευστό της Μεσοποταμίας, «το γλυκύ, το πράον» του Παπαδιαμάντη. Σημαντική συμβολή θα έχει η **Μαρία Πολύζου**, η πρώτη γυναίκα που αναβίωσε τον Φειδιππίδειο Άθλο. Η καλλιτεχνική επιμέλεια ανήκει στη **Λυδία Καρρά**.

Το μήνυμα του Μαραθώνα, συνεχίζει να συγκινεί, ίσως γιατί πάνω απ' όλα συμβολίζει τη δύναμη του ανθρώπου, όταν πιστεύει σε αξίες και στον εαυτό του, να ξεπερνά όλες τις αντιξοότητες. Αυτό το μήνυμα έχει πιο πολύ ανάγκη σήμερα ο Έλληνας, αλλά και ο κόσμος όλος, ακόμη και ο μικρός ευάλωτος Πλανήτης μας.

Χορηγοί επικοινωνίας: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΟΙΚΟ, ΣΚΑΪ.

Στηρίξτε κι εσείς αυτή τη δράση προωθώντας το κείμενο στους φίλους σας.

ΤΟΠΟΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ:

Πλατεία Παραλίας Μαραθώνος, Περίπατος 30 λεπτών προς τον Τύμβο από δρομάκια της περιοχής, και επιστροφή μετά την εκδήλωση, στον ίδιο χώρο με νέο περίπατο 30 λεπτών.

ΤΟΠΟΣ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ:

Δημοτικό Parking - Πλατεία Παραλίας Μαραθώνα

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Σε περίπτωση αδυναμίας συμμετοχής στον περίπατο, οι ενδιαφερόμενοι θα μπορούσαν να σταθμεύσουν σε δρομάκια κοντά στον Τύμβο. Στον Τύμβο, όπου θα πραγματοποιηθεί η εκδήλωση, δεν θα επιτρέπεται η στάθμευση. Γύρω από τον Τύμβο δεν θα υπάρχουν καθίσματα - οι συμμετέχοντες μπορούν να φέρουν το δικό τους προστατευτικό μαξιλαράκι. Για τις διαδρομές πριν και μετά την εκδήλωση στον Τύμβο, προτιμητέα παπούτσια περιπάτου.

του Μιχάλη Πρώιου | ΜΕΛΟΥΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

Η προστασία του Φυσικού και Δομημένου Περιβάλλοντος της Σκύρου

Στις 12 και 13 Ιουνίου 2010, έλαβε χώρα στο δημοτικό σχολείο Σκύρου διημερίδα με θέμα «Προστασία του Φυσικού και του δομημένου Περιβάλλοντος της Σκύρου».

Την ημερίδα διοργάνωσε το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ με την Τοπική Επιτροπή Σκύρου και με την υποστήριξη του Δήμου. Σκύρου. Η ημερίδα το Σάββατο 12 Ιουνίου χωρίστηκε σε τρεις ενότητες. Η **πρώτη** αφορούσε παρουσίαση του έργου της Ελληνικής Εταιρείας, η **δεύτερη** αφορούσε την

προστασία του δομημένου περιβάλλοντος, αρχές και μεθοδολογία προστασίας οικισμών και παραδείγματα από διάφορες περιοχές ενώ η **τρίτη** ενότητα είχε θέμα την προστασία του δομημένου περιβάλλοντος, αρχές και μεθοδολογία αποκατάστασης ιστορικών κτιρίων και παραδείγματα. Ακολούθησε μία ενδιαφέρουσα προβολή ταινίας μικρού μήκους με περιβαλλοντικές ευαισθησίες μαθητών της Σκύρου και η ημερίδα έκλεισε το Σάββατο με μια πολύ γόνιμη συζήτηση αναφορικά με τους προβληματισμούς των κατοίκων της Σκύ-

ρου για το μέλλον του νησιού και τα περιβαλλοντικά κυρίως προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Μερικά εξ' αυτών: η προστασία του οικισμού, η άναρχη εκτός του οικισμού δόμηση, η προστασία των δασών από την υπερβόσκηση και τις πυρκαγιές και των ακτών από τις ανεξέλεγκτες χρήσεις, η εγκατάσταση των ανεμογεννητριών, οι προσβάσεις και οι δυσκολίες κυκλοφορίας εντός του οικισμού, η έλλειψη κονδυλίων αποκατάστασης του Κάστρου και των σημαντικών μνημείων εντός αυτού, τα προβλήματα με τον ιερέα του Ναού του Αγίου Γεωργίου στο Κάστρο σε σχέση με αυθαίρετες επεμβάσεις στο χώρο, την λειτουργία του βιολογικού καθαρισμού και πολλά άλλα θέματα της καθημερινότητας.

Η Κυριακή, δεύτερη ημέρα της Ημερίδας ήταν επικεντρωμένη στην ξενάγηση του παραδοσιακού οικισμού της Σκύρου και του Κάστρου. Ίσως το σπουδαιότερο στοιχείο την Ημερίδας ήταν η κινητοποίηση του κόσμου και κυρίως των μαθητών σε μια συζήτηση που σκοπό είχε την ευαισθητοποίηση του τοπικού παράγοντα στα κρίσιμα θέματα του άμεσου περιβάλλοντός του.

ΠΑΡΟΣ: ΤΟ ΝΕΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟ ΠΑΡΚΟ

Μια ιδιαίτερα επιτυχημένη εκδήλωση της τοπικής επιτροπής Πάρου και του προγράμματος ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΙΓΑΙΟ, ήταν η ομιλία του Ευρωβουλευτή Κρίτωνα Αρσένη για θέματα κλιματικής αλλαγής με προσέλευση πολλών Παριανών και των τοπικών αρχών. Αν κρίνει κανείς από τον βομβαρδισμό των ερωτήσεων το θέμα ενδιέφερε πολύ. Αυτό που εντυπωσίασε όλους μας ήταν ο τόπος της συνάντησης - το νέο Περιβαλλοντικό Πάρκο Πάρου. Σε μια μαγευτική τοποθεσία δίπλα στις κολυμβηθρες, που περιλαμβάνει μια ολόκληρη

χερσόνησο ο Δήμαρχος επέλεξε να μην δελεαστεί από τις προτάσεις επιχειρηματιών της διασκέδασης, αλλά να ακούσει τις ειρηγής πολιτών μεταξύ αυτών και της τοπικής μας επιτροπής, και να ιδρύσει στο παρθένο τοπίο ένα

πρότυπο Περιβαλλοντικό Πάρκο. Μας εντυπωσίασε ο ενθουσιασμός των εθελοντών που το διαχειρίζονται, το πλέγμα των μονοπατιών που διαμόρφωσαν υπό την καθοδήγηση του Προέδρου τους Κ. Ζαροκωστα μέλη του πολιτιστικού συλλόγου της Εθνικής Τράπεζας, καθώς και το μικρό θέατρο το τόσο όμορφα ενσωματωμένο στα Βραχιά, που φιλοξενεί πολιτιστικές εκδηλώσεις. Συγχαρητήρια στον Δήμο Πάρου για την σοφή πρωτοβουλία του που αναβαθμίζει την ποιότητα ζωής των κατοίκων της Πάρου. ■

Λυδία Καρρά
Πρόεδρος Συμβουλίου Επικοινωνίας

Ημερίδα στη Σύρο με θέμα

«Βιώσιμη διαχείριση των υδατικών πόρων στα νησιά του Αιγαίου» 19-6-2010

«Το πολυτιμότερο αγαθό, το νερό, ήρθε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος το περασμένο Σάββατο στην ημερίδα «Βιώσιμη διαχείριση υδατικών πόρων στα νησιά του Αιγαίου», που οργάνωσε το πρόγραμμα «Αειφόρο Αιγαίο» της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και Πολιτισμού στην Ερμούπολη της Σύρου.

Το πρόβλημα της λειψυδρίας των νησιών είναι ιδιαίτερα επίκαιρο σήμερα, αρχές του καλοκαιριού και μεσοσύσης της οικονομικής κρίσης. Πολλά είναι τα νησιά ακόμα που τροφοδοτούνται με μεταφορά νερού από το Λαύριο, με εξαιρετικά υψηλό αντίτιμο. Υπολογίζεται ότι ετησίως ξοδεύονται 4 εκατ. ευρώ για τη μεταφορά νερού στις Κυκλάδες, τη στιγμή μάλιστα που έχουν δαπανηθεί εξίσου μεγάλα κονδύλια για κατασκευή έργων, όπως φράγματα και αφαλατώσεις, που τελικά δεν κάλυψαν τις ανάγκες του κάθε τόπου ή δεν λειτούργησαν ποτέ σύμφωνα με τις προδιαγραφές τους. Ταυτόχρονα, η ζήτηση νερού

αυξάνεται όχι μόνο λόγω τουρισμού, αλλά επιπλέον εξαιτίας της άναρχης δόμησης και της εμμονής πολλών στην κατασκευή πισινών, ακόμα και σε άνυδρα νησιά, όπως η Φολέγανδρος. Στην ημερίδα οι επιστήμονες έκαναν μια αναδρομή σε όλα τα κατασκευαστικά έργα που έχουν δοκιμαστεί στα νησιά του Αιγαίου, ενώ παράλληλα παρουσίασαν τα τελευταία τεχνολογικά επιτεύγματα που επιτρέπουν σε τόπους άνυδρους ένα επαρκές σύστημα υδροδότησης. Τα παραδείγματα εφαρμογών στο εξωτερικό απέδειξαν για άλλη μια φορά ότι «έχουμε ακόμα πολύ δρόμο», αφού η επαναχρησιμοποίηση των υγρών αποβλήτων και η αφαλάτωση εφαρμόζονται ευρύτατα σε όλη τη Μεσόγειο.

Όστόσο, απαιτείται αναστοχασμός σχετικά με τις ανάγκες, αλλά και αναδιοργάνωση. «Προτού ξεκινήσουμε νέες επενδύσεις, ας ελαχιστοποιήσουμε τις διαρροές των υπαρχόντων δικτύων ύδρευσης» σχολιάζει η κ. Γεωργία Κίκου, υπεύθυνη του προγράμματος «Αειφόρο Αιγαίο», [...].

Καθημερινή, «Αποτυχημένα έργα "σπαταλούν" το νερό» 24 -6-2010, Ιωάννα Φωτιάδη

«Με την αντιμετώπιση των παρενεργειών, η αφαλάτωση θεωρείται πια ένα σύστημα που αντιμετωπίζει με επιτυχία την έλλειψη νερού. Το κόστος για τα ελληνικά νησιά διαμορφώνεται στα 5 έως 8 ευρώ ανά κυβικό, έναντι 5 έως 13 ευρώ που υπολογίζεται για το μεταφερόμενο νερό, σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε η Ευτυχία Τζεν, ειδικός του Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΚΑΠΕ). [...]

Πιο «πράσινες» λύσεις για την αντιμετώπισης της λειψυδρίας προωθεί το πρόγραμμα «Αειφόρο Αιγαίο» της Ελληνικής Εταιρείας Περιβάλλοντος και

Πολιτισμού. Η Γεωργία Κίκου, υπεύθυνη του προγράμματος, θεωρεί ότι βασικό στοιχείο σε αυτό τον τομέα είναι η σωστή διαχείριση του νερού με την ενημέρωση των πολιτών, ιδιαίτερα των τουριστών. Σε ημερίδα που οργανώθηκε πρόσφατα στη Σύρο παρουσιάστηκαν νέες μέθοδοι που εξασφαλίζουν νερό καλής ποιότητας, για διάφορες χρήσεις.

Μια ενδιαφέρουσα πρόταση που παρουσιάστηκε είναι αυτή που υλοποιεί ομάδα ειδικών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με ευθύνη του επίκουρου καθηγητή Γ. Καλαβρουζιώτη. [...] Με φυσικές μεθόδους γίνεται η επεξεργασία των λυμάτων και «παράγεται» νερό που, με βάση την ελληνική νομοθεσία, μπορεί να αξιοποιηθεί για την άρδευση πρασίνου. Οι αναλύσεις, όμως, έδειξαν ότι τα ποιοτικά του χαρακτηριστικά είναι ιδιαίτερα ικανοποιητικά και μπορεί να αξιοποιηθεί και στις καλλιέργειες.

Ο Ηλίας Νόκας, από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου, θέτει μια σημαντική παράμετρο. Υποστηρίζει πως πρέπει να θεσμοθετηθεί ότι σε όλες τις νέες οικοδομές που κατασκευάζονται σε περιοχές με προβλήματα ύδρευσης πρέπει να υπάρχει οπωσδήποτε δεξαμενή συλλογής βρόχινου νερού. Με τις βροχοπτώσεις που καταγράφονται στο Αιγαίο, κάθε ακίνητο μπορεί να εξασφαλίσει 20-25 κυβικά καλής ποιότητας νερού, που καλύπτει τις ανάγκες του καλοκαιριού. Προτείνει επίσης να θεσπιστεί διαφορετικό τιμολόγιο για τους θερινούς μήνες στις παραθεριστικές κατοικίες και όχι σε οικοδομές που βρίσκονται μέσα σε οικισμούς, ώστε να αποφεύγεται η σπατάλη στους πολύτιμους υδατικούς πόρους.»

Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία,

«Το αλμυρό νερό αποδεικνύεται... φθηνότερο»
(8/8/2010 Χαρά Τζαναβάρα)

«Πράσινη στέγη»

Βοηθήστε το περιβάλλον μας

Όπως γνωρίζουμε, η ανάπτυξη χώρων πρασίνου έχει φθάσει σε οριακό επίπεδο αφού όλοι σχεδόν οι ελεύθεροι χώροι που θα μπορούσαν να φιλοξενήσουν πράσινο έχουν καλυφθεί. Θα πρέπει να γίνει ανάπτυξη πρασίνου σε δομημένες επιφάνειες. Για να γίνει πραγματικότητα όμως μία τέτοια πρόταση πρέπει να στηριχθεί στην συνεργασία των δημοτών στα πλαίσια μιας κοινής και ωφέλιμης σχέσης. Δηλαδή από την μια η πολιτεία θα πρέπει να αντιμετωπίσει την κατοικία ως συλλογικό αγαθό αναλαμβάνοντας μέρος του κόστους και από την άλλη οι δημότες να αισθανθούν ότι συμμετέχοντας στο πρόγραμμα βοηθούν στη βελτίωση των περιβαλλοντικών συνθηκών διαβίωσής των.

Στόχος αυτής της συνεργασίας είναι η ανάπτυξη πρασίνου σε κάθετες και οριζόντιες επιφάνειες δομημένων επιφανειών. Τα οφέλη που θα προκύψουν από αυτήν τη συνεργασία θα είναι:

- α. Περιβαλλοντικά
- β. Οικονομικά
- γ. Κοινωνικά
- δ. Αισθητικά

Η χώρα μας επειδή έχει ιστορικό με πολλούς και ισχυρούς σεισμούς και επειδή η εγκατάσταση πρασίνου σε δώματα προϋποθέτει μελέτη για το φορτίο που θα αναγκασθεί να δεχθεί η οικοδομή, απο-

κλείει ένα μεγάλο αριθμό παλαιών οικοδομών. Πέραν αυτών επιμερίζεται στους δημότες και ένα οικονομικό κόστος ενίοτε δύσκολα αποδεκτό στις σημερινές οικονομικές συνθήκες. **Γι αυτό η πρότασή μας είναι εντελώς διαφορετική και προσαρμοσμένη στην ελληνική πραγματικότητα. Προτείνουμε την ανάπτυξη πρασίνου σε φυτοδοχεία με αναρριχώμενα που μπορούν να αναπτυχθούν σε πέργολες ή τοίχους.**

Η ανάπτυξη αυτή είναι **γρήγορη - εύκολη και οικονομική** γιατί δεν χρειάζεται βαριές κατασκευές και εργασίες υγραμώσεως και κοστίζει πολύ λίγο.

Τα αναρριχώμενα είναι φυτά **με μηχανισμούς στήριξης, αναπτύσσονται γρήγορα, καλύπτουν μεγάλες επιφάνειες και έχουν περιορισμένες απαιτήσεις.**

Τέτοια είναι:

1. Η Αμπέλοψη (Parthenocissus quinquefolia).
2. Ο Παρθενοκισσός (Parthenocissus tricuspidata).
3. Η Γλυτσίνια (Wisteria chinensis).
4. Το Ρυγχόσπερμο (Rhynchospermum jasminoides).
5. Το Αγιόκλημα (Lonicera japonicum) κ.ά.

Η εμφάνιση των αναρριχομένων φυτών είναι αξιοσημείωτη, ιδιαίτερα σε ότι αφορά τον πλούτο και την ποικιλία των χρωμάτων ανάλογα με τις εποχές του έτους.

Η επιλογή των αναρριχομένων φυτών πρέπει να λαμβάνει υπ' όψιν εκτός των εδαφοκλιματικών στοιχείων της περιοχής και το εάν είναι αειθαλές ή φυλλοβόλο, το πάχος, το βάρος και το ύψος που καταλαμβάνει, η ταχύτητα ανάπτυξης του, ο προσανατολισμός της πρόσοψης, οι ώρες έκθεσης στην ηλιακή ακτινοβολία και ο τρόπος στήριξης.

Ο άνθρωπος με τις κατασκευές του απέδειξε ότι έχει την δυνατότητα να μεγαλουργεί τεχνικά, είναι ανάγκη τώρα να αποδείξει ότι μπορεί να μεγαλουργήσει και οικολογικά. Είναι ανάγκη να διδαχθούμε από τη φύση, να την ενστερνιστούμε, να την αφουγκρασθούμε και να την περιλάβουμε στις μελλοντικές κατασκευές διαβίωσης των ανθρώπων, ώστε να ξαναφτιάξουμε αυτόν τον κρίκο επαφής μας με τη φύση, για να ξαναχτίσουμε το κοινό μέλλον μας. ■

του Ηλία Νέλλα | ΜΕΛΟΥΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Πρέσπα

Όταν, στις αρχές της δεκαετίας του '70 και στα πρώτα της βήματα, η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ αποφάσιζε να δραστηριοποιηθεί στις Πρέσπες, ο Εθνικός Δρυμός ήταν στο ξεκίνημά του και η ευρύτερη περιοχή σε έντονη φάση αναδιάρθρωσης χωρίς εμφανή και απτά αποτελέσματα.

Αυτός ήταν και ο λόγος που το 1972 το τότε Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ αποφάσισε να δημιουργήσει τον Βιολογικό Σταθμό, το πρώτο και μοναδικό τότε κέντρο για εργασίες πεδίου του τόπου μας: για να προσφέρει διευκολύνσεις προς τους λίγους μεν, αλλά σημαντικούς επισκέπτες και μελετητές του χώρου. Ο σταθμός αναστηλώθηκε πρόσφατα και λειτουργεί σήμερα εις όφελος των ερευνητών όλων των γειτονικών χωρών.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 οι προσπάθειες όσων περιβαλλοντικών οργανώ-

σεων είχαν δραστηριοποιηθεί στο χώρο οδήγησαν στη δημιουργία της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών (ΕΠΠ) η οποία αποτέλεσε τη συνισταμένη πολλών προσπαθειών και ποικίλων Οργανώσεων.

Οι σημερινές Πρέσπες είναι αγνώριστες σε σύγκριση με ό,τι ήταν στις αρχές της δεκαετίας του 1970, ακόμα και αυτής του 1990. Ακμάζουσα τουριστική κίνηση, πλούσια ετήσια συγκομιδή φασολιών, αξιοσημείωτη παραγωγή αλιευμάτων, έξυπνη αξιοποίηση Κοινοτικών πόρων για έργα υποδομής και όχι μόνο, αποδοχή πρωτοποριακών σχημάτων βιολογικής καλλιέργειας, έγνοια για την πλούσια κληρονομιά τους: το εντυπωσιακό φυσικό περιβάλλον με τη μοναδική ιχθυοπανίδα και ορνιθοπανίδα.

Όλες αυτές οι αλλαγές δεν έγιναν μόνο εξεπιφοίτησως. Έγιναν και με τη συστηματική, επίμονη και επιστημονική δουλειά της ΕΠΠ, των οργανώσεων-μελών και του προ-

σωπικού της. Δεν είναι μακριά η εποχή που δυσκολευόμαστε να βρούμε κατάλυμα για τις εξαμηνιαίες συναντήσεις των μελών της Γενικής Συνέλευσης της ΕΠΠ. Ο πρωτοποριακός για την εποχή του Γυναικείου Συνεταιρισμός δημιούργησε τους πρώτους Ξενώνες. Σήμερα οι προσφερόμενες κλίνες μετρώνται σε εκατοντάδες και η κίνηση επισκεπτών σε εντυπωσιακή ακμή.

Όστόσο οι Πρέσπες έγιναν ευρύτερα γνωστές και από το πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που εφάρμοσε η ΕΠΠ μετά τη δημιουργία του Κέντρου Πληροφόρησης για τις Πρέσπες και τις οικοτουριστικές περιηγήσεις. Υπήρξαν χρονιές που οι επισκέψεις μαθητών σχολείων έφταναν τις 25 000 έως 30 000 ετησίως και υπήρχε δυσκολία εξασφάλισης Ξεναγών.

Τα επιτυχημένα προγράμματα ενημέρωσης του ευρύτερου κοινού της ΕΠΠ έκαναν γνωστή την περιοχή στα πέρατα της χώρας και όχι μόνο: συνεντεύξεις σε έντυπα και ηλεκτρονικά Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας καθώς και οι προσκλήσεις ειδικών για το περιβάλλον δημοσιογράφων, βραβεύσεις τόσο της Εταιρίας όσο και μελών του επιστημονικού προσωπικού της έφεραν την περιοχή σε σελίδες εντύπων και ιστοσελίδων όλου του κόσμου.

Η λειτουργία της ΕΠΠ με έδρα τις ίδιες τις Πρέσπες προσήλκυσε εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό και πρόσφερε ευκαιρίες εργασίας στην τοπική νεολαία, ώστε να παραμένει στον ίδιο της τον τόπο.

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2009 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2010

	2009	2010		2009	2010
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ	38.440	40.000	ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	285.652	201.835
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	1.340	1.500	ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	18.236	18.500
ΔΩΡΕΕΣ	135.730	125.000	ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ		40.085
ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΧΟΡΗΓΙΕΣ	37.500	50.000	ΟΤΕ -ΔΕΗ - ΕΥΔΑΠ	14.864	15.500
ΕΞΟΡΜΗΣΕΙΣ	16.754	20.000	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ	1.022	5.000
ΆΛΛΑ ΕΣΟΔΑ	24.882	20.000	ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ	8.462	9.000
ΕΝΤΕΥΚΤΗΡΙΟ / ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ	2.006	8.000	ΑΜΟΙΒΕΣ ΤΡΙΤΩΝ	42.179	42.500
			ΆΛΛΑ ΕΣΟΔΑ ΑΘΗΝΩΝ *	46.150	40.000
ΣΥΝΟΛΟΝ Α	256.652	264.500	ΆΛΛΑ ΕΣΟΔΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	4.500	4.500
ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ			ΠΡΕΣΠΑ **	3.611	21.000
ΣΑΚ	14.470	35.000			
ΣΦΥΠ	850	5.000			
ΣΠΕ	17.413	26.000			
ΣΕΠΙ	27.455	45.000			
ΣΘΕΠ	2.166	2.500			
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΙΓΑΙΟ	13.247	7.900			
ΣΥΝΟΛΟΝ Β	75.601	121.400			
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟΝ (Α + Β)	332.253	385.900		424.676	397.920
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ	-92.423	-12.020	* Συμπεριλαμβάνει 10.164 € για ταξίδια (κεντρικό 2328,41€, Πρέσπα 2581,41€, Μέλη Δ.Σ. Θεσ/νίκης 5254,36 €) ** 2010: εκτιμάται έσοδο 9.000 (δεν συμπεριλαμβάνεται)		

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΙΧΑΗΛ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΓΟΥΜΠΟΠΟΥΛΟΣ
ΤΑΜΙΑΣ

Το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ:

Μιχαήλ Γιάννης, Πρόεδρος ΕΛΛΕΤ, Πρόεδρος Συμβουλίου Θεσμικού Πλαισίου (ΣΘΕΠ)

Παλαιοκρασσάς Γιάννης, Α' Αντιπρόεδρος

Καλαϊτζίδης Δημήτριος, Β' Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΣΠΕ)

Βουλγαράκη Αντωνία, Πρόεδρος Δ.Ε. Θεσ/νίκης, Γ' Αντιπρόεδρος, Μέλος Εκτελεστικής Επιτροπής

Λάλας Δημήτριος, Δ' Αντιπρόεδρος

Κέρτσικωφ Λούλα, Γενική Γραμματέας

Άγης Χιλιάρχουλος, Ταμίας

Καρράς Κώστας, Ιδρυτής ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, Πρόεδρος Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ),

Πρόεδρος Επιτροπής Παρακολούθησης του προγράμματος «ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΙΓΑΙΟ»

Καρρά Λυδία, Ιδρύτρια ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, Πρόεδρος Συμβουλίου Επικοινωνίας (ΣΕΠΙ)

Γεωργοπούλου Λία, Πρόεδρος Συμβουλίου Οικονομικής Κινητοποίησης (ΣΟΚ)

Ζούρας Χρήστος, Πρόεδρος Συμβουλίου Ποιότητας Ζωής (ΣΥΜΠΟΖΩ)

Αράρης Γεράσιμος, Πρόεδρος Συμβουλίου Φυσικού Περιβάλλοντος (ΣΦΥΠ), Αντιπρόσωπος Ε.Ε.Β.

Σκούλλος Μιχαήλ, Ομότιμος Πρόεδρος, Αντιπρόσωπος ΜΙΟ-ΕCSDE

Νεοφύτου Φώφη, Υπεύθυνη Σχέσεων με τα Μέλη

Λιαρικού Μαρία, Υπεύθυνη Παρακολούθησης Τοπικών Επιτροπών

Μέλη: **Γλεουδής Κώστας**, **Δοξιάδης Απόστολος**, **Κομνηνού Αγγέλα**, **Κονιόρδος Βασίλης**, **Λύρας Γιάννης**,

Παπαχριστόπουλος Δημήτρης, **Πρώιος Μιχάλης**, **Σγουμπόπουλος Κων/νος**, **Σταματόπουλος Κώστας**, **Στεριώτου Ιωάννα**

Ανδρέας Αντύπας, Οικονομικός Σύμβουλος

Στάθης Ποταμίτης - Βασίλης Δωροβίνης: Νομικοί Σύμβουλοι

Βάσω Λυμπερίδη

Η ιστορική μνήμη της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ έχει αποθησαυρισθεί στο πλήρες αρχείο της. Πλην όμως, ύστερα από 23 χρόνια πιστής αφοσίωσης στη γραμματειακή δομή της, η Βάσω Λυμπερίδη έχει αποβεί το ζωντανό της αρχείο. Η μετάβασή της στη σύνταξη δεν μεταβάλει σε τίποτε την αδιάλειπτη προσφορά της στην καθημερινή λειτουργία της εταιρείας. Δεν θα πάψουμε να προσφεύγουμε στην πολύτιμη προσφορά της πάντα πρόθυμης, πλούσιας εμπειρίας, ούτε θα στερηθούμε το χαμόγελό της.

ΠΡΟΣΩΠΑ

Κατερίνα Βλάχου

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Έχει σπουδάσει ιστορία της τέχνης στο Αμερικανικό Κολέγιο Ελλάδος (Deree College) και Επιμέλεια Μουσειακών Εκθέσεων (Master of Arts in Gallery Studies) στο Πανεπιστήμιο του Essex. Έχει συμμετάσχει ως επιμελήτρια εκθέσεων έργων τέχνης στην Ελλάδα και τη Βρετανία, ενώ έχει εργασθεί και ως

καθηγήτρια θεωρίας της Μουσικής σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Το έντονο ενδιαφέρον της τόσο για το περιβάλλον όσο και την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας μας την οδήγησαν στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ όπου και παρέμεινε ως συνεργάτης. Από το Νοέμβριο του 2007 συνεργάζεται με το Συμβούλιο Επικοινωνίας στο συντονισμό του δικτύου των εθελοντών και στη διαχείριση των εκδόσεων της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, και με την κεντρική γραμματεία.

Επαμεινώνδας Ευεργέτης

Ονομάζομαι Επαμεινώνδας Ευεργέτης, γεννήθηκα το 1970 και από το 2000 ασκώ το επάγγελμα του γεωπόνου. Η σχέση μου με τη γεωργία, ωστόσο, ανάγεται στα προεφηβικά μου χρόνια όταν ανέλαβα την καλλιέργεια των οικογενειακών κτημάτων. Η επαφή αυτή οδήγησε την κατεύθυνση των σπουδών μου στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΓΠΑ).

Το 2001 ξεκίνησα τη διδακτορική διατριβή μου στο πεδίο της χημείας φυσικών προϊόντων. Ειδικότερες δεξιότητες που ανέπτυξα είναι η αναγνώριση και συλλογή στο πεδίο αυτοφυών φυτών, τεχνικές απομόνωσης και ενόργανης ανάλυσης φυτικών φυσικών προϊόντων καθώς και τεχνικές αξιολόγησης της βίο-δραστικότητας τους. Συμπληρωματικά της διατριβής μου ερευνητικά πεδία είναι αυτά της έθνο-βοτανικής, φαρμακογνωσίας

και χημείο-ταξινομίας. Παράλληλα επιμορφώθηκα σε θέματα διαχείρισης περιβάλλοντος, αειφορικής πολιτικής, ασφάλειας τροφίμων και αγροτικής ανάπτυξης.

Προπτυχιακά εργάστηκα πέντε χρόνια ως γεωργός, και ένα εξάμηνο ως νυκτοφύλακας της νήσου Δήλος. Από το 2001 και μετά συνεργάζομαι, ως γεωπόνος, με το ΓΠΑ και το ΕΚΠΑ, στο σχεδιασμό, συγγραφή και υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων. Άλλα έργα, χαρακτηριστικά των ενδιαφερόντων μου είναι ο σχεδιασμός θεματικού πάρκου στους Δελφούς, η μελέτη βιωσιμότητας του Σκυριανού αλόγου, η σύνταξη φακέλων Προϊόντων Ονομασίας Προελεύσεως, ο σχεδιασμός και συγγραφή προγράμματος αναπτυξιακής συνδρομής Hellenic Aid και περιβαλλοντικών προγραμμάτων LIFE+. Τον τελευταίο χρόνο η Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος & Πολιτισμού με τίμησε αναθέτοντας μου τη διεύθυνση των γραφείων της.

Ο ΜΕΣΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΔΙΑΒΑΖΕΙ 2,3 ΒΙΒΛΙΑ ΤΟ ΧΡΟΝΟ

Δεν υπάρχει μέσος άνθρωπος.
Υπάρχουν ξεχωριστοί άνθρωποι,
με ξεχωριστές ανάγκες.
Γι' αυτό σχεδιάζουμε τα πάντα
γύρω από εσάς.

www.ote.gr

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ Περιβάλλοντος και Πολιτισμού

Σωματείο μη κερδοσκοπικό
Τριπόδων 28, Πλάκα, 105 58 Αθήνα
Κωδικός 2755
T: 210 3225245, 210 3226693
F: 210 3225240
E: ellet@ellinikietairia.gr
www.ellet.gr

Ιδιοκτησία ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Εκδότης: Γιάννης Μιχαήλ, Πρόεδρος
Συντακτική Επιτροπή: Λυδία Καρρά, Γεράσιμος Αράπης, Γιάννης Παλαιοκρασάς
Διόρθωση κειμένων: Ηλίας Νέλλας, Δημήτρης Καλαϊτζίδης

